

А. О. Лупандіна

Передмова як «текст про текст» («Небо нове» Іоанікія Галятовського)

У нашій роботі в окремий об'єкт дослідження ми можемо виділити передмови. Творам давньої української літератури XVII ст., а з ними і передмовам, у науковій літературі не приділено достатньо уваги.

Головним завданням нашої роботи є з'ясувати характерні особливості передмови до «Неба нового» Іоанікія Галятовського у контексті літератури бароко, розглядаючи передмову як явище «тексту про текст».

Роботи таких дослідників, як О. Дьомін, Л. Сазонова, Л. Софронова, Б. Успенський, ми застосовуємо для розгляду особливостей передмови.

Серед ознак передмови до «Неба нового» відзначаємо такі, як невеликий обсяг, включення саморепрезентаційних елементів, тлумачення родового герба, використання віршової та прозової форми викладу, звернення до індивідуального та колективного адресату тощо.

Розгляд частини передмови, а саме, історії про Муція Сцеволу, провадимо, спираючись на праці Т. ван Дейка та В. Проппа. Це оповідання розуміємо як явище «тексту у тексті», яке докладно описується у праці Ю. Лотмана.

У включеній історії Іоанікій Галятовський робить акцент на миротворчому підґрунті діяльності головного персонажа. Унаслідок політичних негараздів та загрози нападів на українську державу для автора важливим було подати розповідь, у якій проблема збереження миру виходить на перший план.

Отже, передмова до збірки «Небо нове» Іоанікія Галятовського є «текстом про текст», написаним самим автором. Вона постає як яскравий вірець окреслення естетичних функцій подальшого тексту: автор визначає їх як повчально-дидактичну, панегіричну та текстопороджуючу.

Вивчення передмов і текстів давніх творів дозволить зрозуміти специфіку культурних епох, функції літературних текстів, роль авторів і читачів у побутуванні книг та їх розповсюдженні.